

ÇSGB

T.C. ÇALI MA VE SOSYAL GÜVENL K BAKANLI I
Tefti Kurulu Ba kanlı Ő Ő

TUR ZM SEKTÖRÜNDE
ÇALI MA SÜRELER N N Y LE T R LMES
PROGRAMLI TEFT SONUÇ RAPORU

T.C. ÇALI MA VE SOSYAL GÜVENL K BAKANLI I
Tefti Kurulu Ba kanlı Ő

2011/ARALIK
Ankara

ÖNSÖZ

Gerek ülkemize gelen turist sayısı, gerekse turizm gelirlerinin ekonomimizdeki payı her geçen yıl artmaktadır. Önümüzdeki yıllarda da bu artışın devam edeceği beklenmektedir. Turizm sektörünün hizmet sektörü olması nedeniyle istihdamı olumlu etkileyen yönü bilinen bir gerçektir. Buna paralel olarak çalışma hayatıyla ilgili sorunların artması ve çeşitlenmesi de kaçınılmazdır. Barışık ve verimli çalışma hayatı için sorunları ertelemeyip müdahalelerde bulunmak hiç şüphesiz sektörün kazancı olacaktır.

İş Teftiş Kurulu olarak "Turizm Sektöründe Çalışma Sürelerinin İyileştirilmesi Projesi" ile sektörde yaşanan bireysel iş uyuşmazlıklarına neden olan sorunları yerinde ve sosyal tarafların katkılarıyla çözmek, çalışma barışının sağlanmasına katkı vermek için sektör denetimlerini gerçekleştirmiş bulunmaktayız.

Sektörün kendine özgü özellikleri, çalışma biçimlerindeki çeşitlilik gibi nedenlerle mevcut yasal düzenlemeler yetersiz kalmaktadır. Bunun yanında uluslar arası rekabet, hizmet üretim maliyetlerinin yüksek olması ve sektör temsilcilerinin çalışma mevzuatı konusunda yetersiz bilgileri gibi gerekçeler de mevzuata aykırı uygulamalarla karşılaşılmasına neden olmuştur.

Anılan proje ile sektördeki çalışma sorunları kaynağında tespit edilmiş, bireysel haklara ilişkin mevzuata aykırı uygulamalar teftiş sürecinde giderilmeye çalışılmış, sosyal taraflar ve sektör temsilcileri ile görüşmeler yapılarak çözüm önerileri ortaya konulmuştur. Bu çalışmada klasik denetim anlayışı aşılıarak taraflar mevzuat yönünden bilgilendirilmiş; işçi ve işverenlere uygulanan anketlerle çalışma hayatından kaynaklı sorunlar ve bu sorunların etkileri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmanın sektör açısından önemli bir katkı olarak değerlendirilmesini, işverenler, işçiler ve diğer sosyal taraflar için faydalı olmasını temenni ederim.

Mehmet TEZEL
İş Teftiş Kurulu Başkanı

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

11

2.2.2. İş Sözleşmesi

2.2.3. İş Sözleşmesi

İKİNCİ BÖLÜM

21

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

41

Tablo 3.3- Basın ve Yayın Organlarındaki Haberler

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3.1- İşyeri ve Sigortalı Sayısı

Şekil 3.2- İşyeri Ölçekleri Dağılımı

Şekil 3.3- İşyeri Ölçeklerine Göre İşyerleri

Şekil 3.4- İşyeri Ölçeklerine Göre Alt İşveren ve Asıl İşveren Sayıları

Şekil 3.5- İşyeri Ölçeklerine Göre İşverenlerin Dağılımı

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

57

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.1- İllere Göre

Tablo 2.1- Mevzuat İhlalleri

Tablo 2.2- 4857 Sayılı Kanuna Göre Uygulanan İdari Para Cezaları

Tablo 2.3- 4817 Sayılı Kanuna Göre Uygulanan İdari Para Cezaları

Tablo 2.4- Toplam İdari Para Cezaları

Tablo 2.5- Suç Duyurusu ve İhbarlar

Tablo 3.1- Eğitim Faaliyetleri

Tablo 3.2- İşyeri Ölçeklerine Göre Kurum ve Kuruluşlar İle İşbirliği

RESİMLER LİSTESİ

Resim 3.1- Bodrum Eğitim ve Bilgilendirme Toplantısı

Resim 3.2- Alanya Eğitim ve Bilgilendirme Toplantısı

Resim 3.3- Fethiye Eğitim ve Bilgilendirme Toplantısı

Resim 3.4- Bodrum Eğitim ve Bilgilendirme Toplantısı

Resim 3.5- Hürriyet-18 .08.2011

Resim 3.6- Hürriyet Akdeniz-14.05.2011

Resim 3.7- Hürriyet Ekonomi-14.05.2011

1.

1.BÖLÜM

- Turizmde Çalışma Sürelerinin iyileştirilmesi Projesi

CSGB

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Teftiş Kurulu Başkanlığı

Turizm sektöründe çalışan işçilerin çalışma sürelerini mevzuata uygun hale getirmek, ödenmeyen fazla çalışma ücreti varsa bunların işçilere ödenmesini sağlamak, izinsiz yabancı uyruklu çalışma/çalıştırma ile işçi istihdamı önlemektir.

CSGB

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Teftiş Kurulu Başkanlığı

- Çalışma sürelerinin uzunluğu
- Ara dinlenmelerinin ihlali
- Hafta tatili izni ihlali
- Ücret ödenmeden Ulusal Bayram ve genel tatil çalışması yaptırılması
- zinsiz yabancı uyruklu işçi çalıştırılması
- Kayıt dışı iş

CSGB

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Teftiş Kurulu Başkanlığı

İl	Toplam İşletme ve Yalıtım Belgeli Teftiş Sayısı	Yalıtım Kapasitesi	Toplam İşletme ve Yalıtım Belgeli Teftiş Sayısı
Antalya	888	384.512	11.291.931
Muğla	535	129.130	3.183.124
Aydın	112	26.783	651.670
Toplam	1535	540425	15.126.125

T.C. ÇALI MA VE SOSYAL GÜVENL K BAKANLI I
Tefti Kurulu Ba kanlı Ő Ő

2.

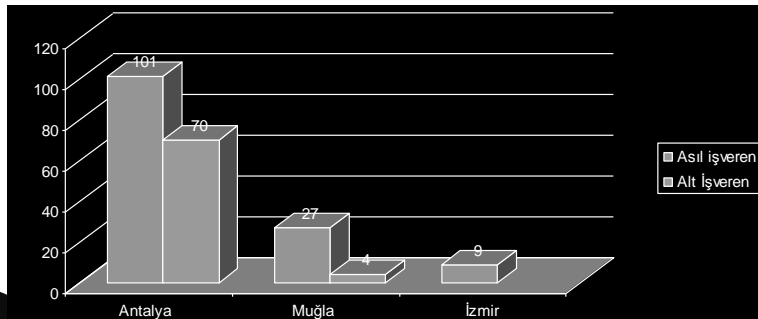
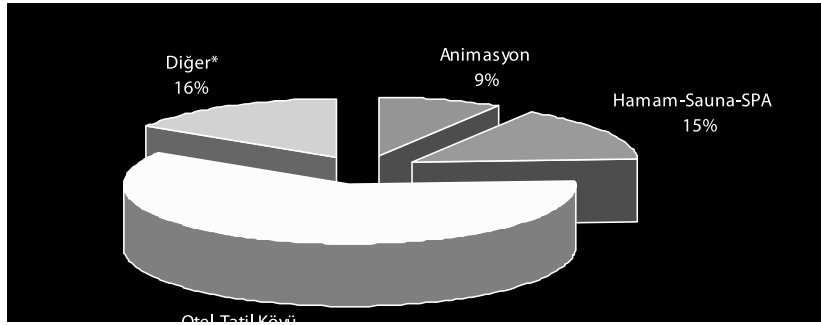
BÖLÜM

TEKİRAN İLİ İÇİŞLERİ BAKANLIĞI İSPİT EDİLEN HUSUSLAR

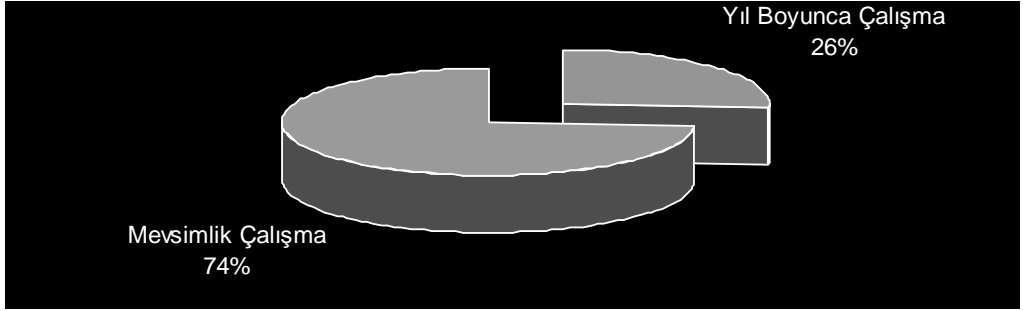
2.1. İşyeri

2.BÖLÜM

Şekil 2.3-

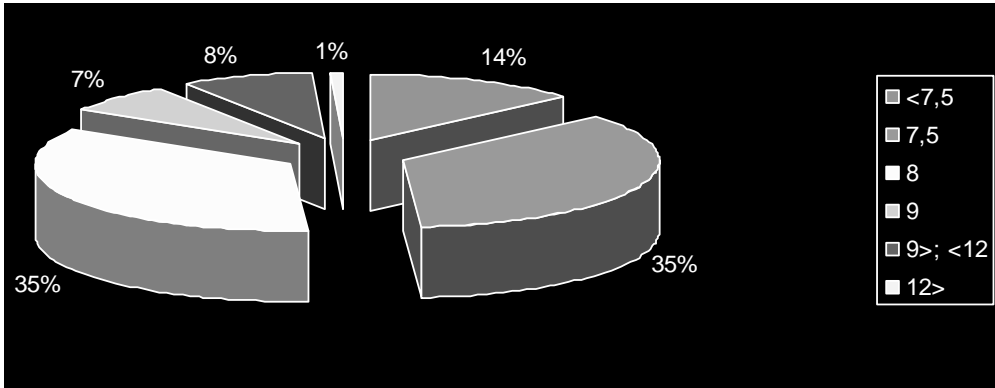
- Sektör çalışanlarının sirkülasyonunun çok yüksek olması,
- Sendikaların yetki barajı,
- Üyelik için noter artları,
- Sendikaların aktif olmaması,
- Sezonluk çalışanların yoğunluğu,
- Maaş oranlarının yüksekliği,
- İşçilerin iş güvencesi korkuları,
- İşverenlerin örgütlü davranışlara tepkilerini,

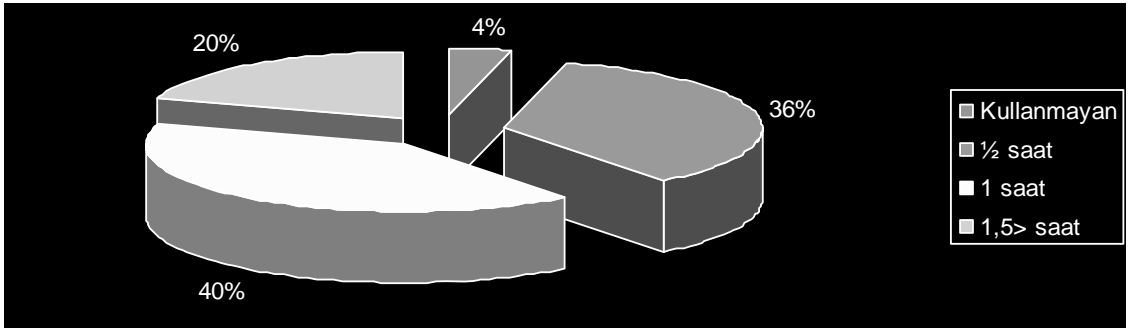
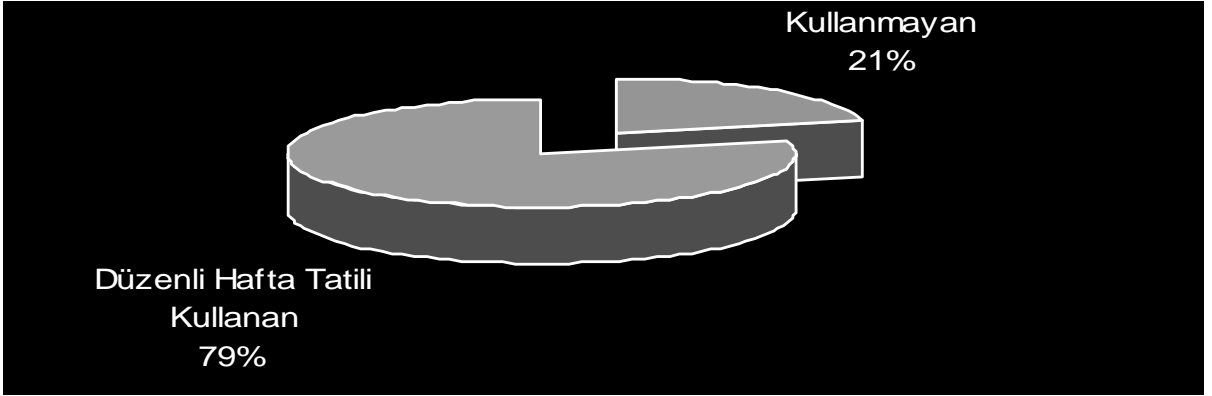
CSGB

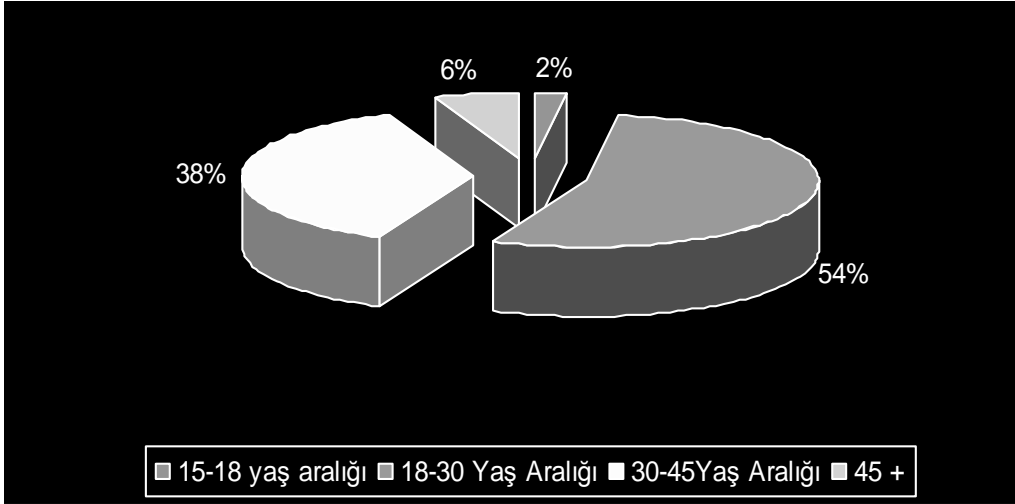
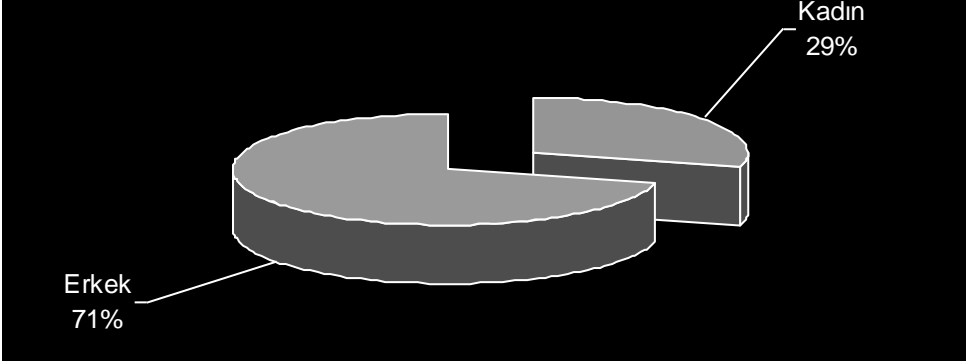
T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Teftiş Kurulu Başkanlığı

İşyeri Sayısı	15-19 Yaş Grubu		19 + yaş grubu		Toplam
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	
10	12	14	15	16	18

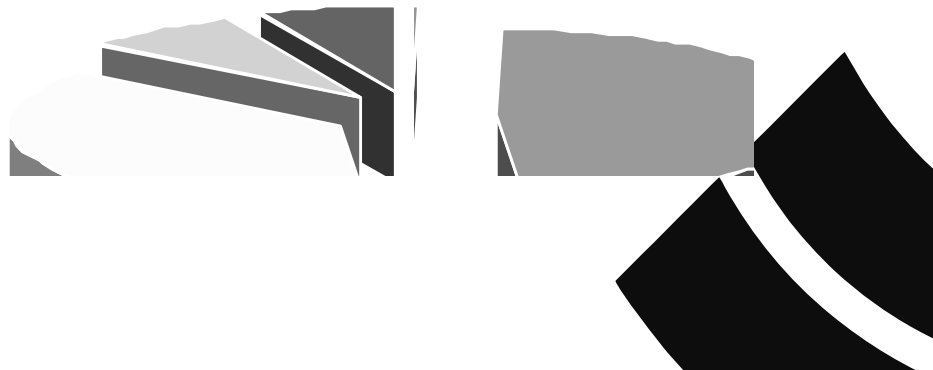

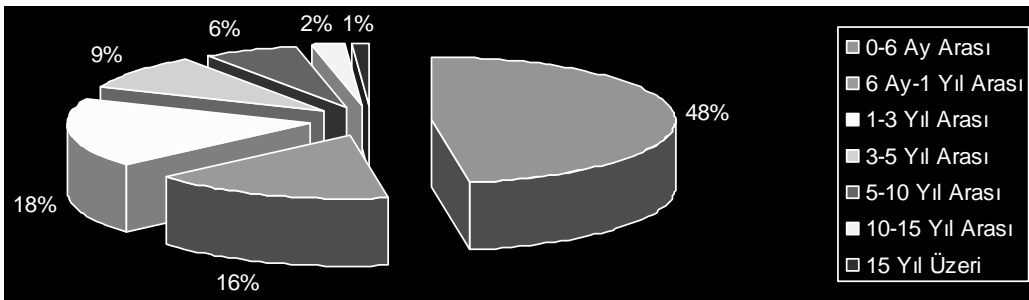
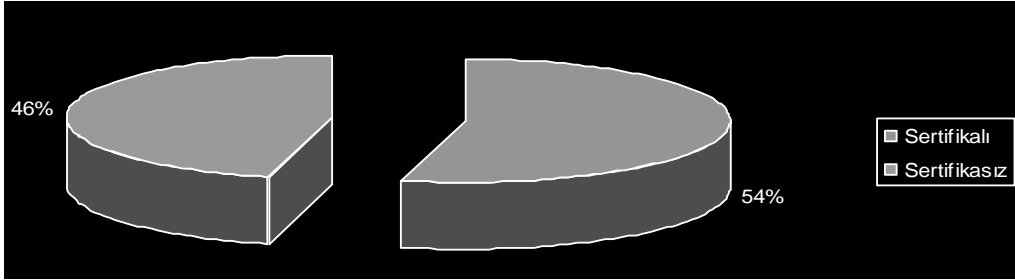
...n %21'lik bir b...
...ktrilerek yasaya aykırı...

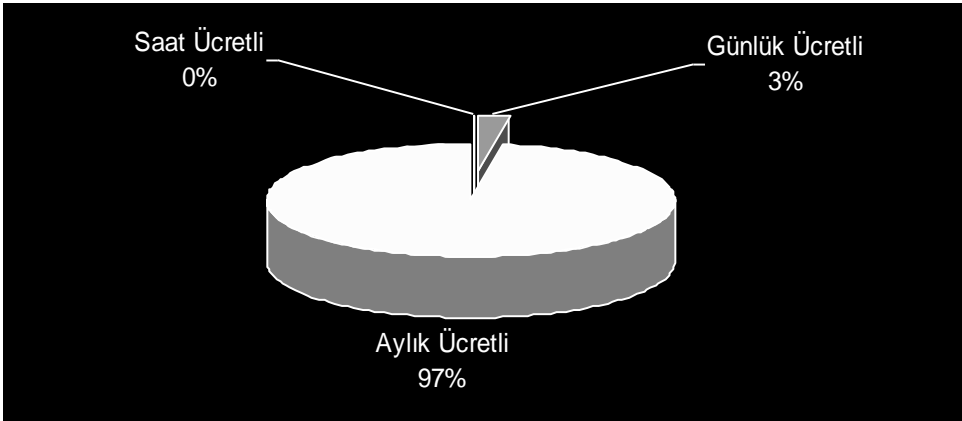
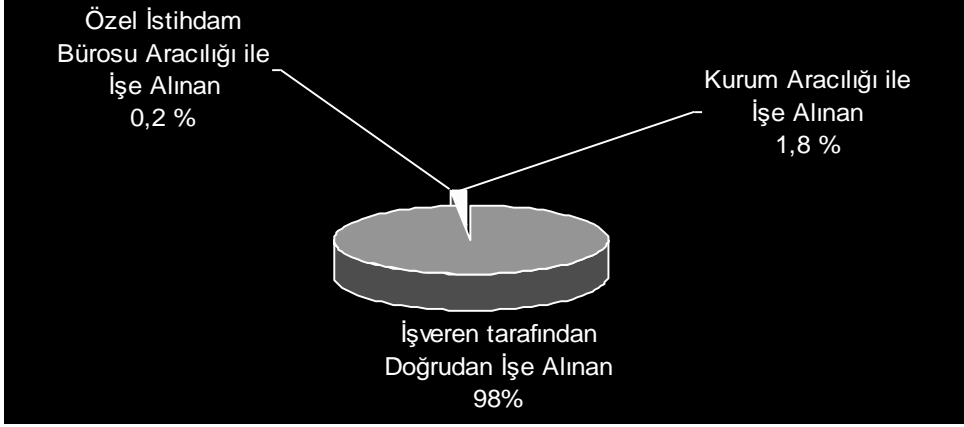

...ında ...
...menin de be ...
...öründe bu oran old ...

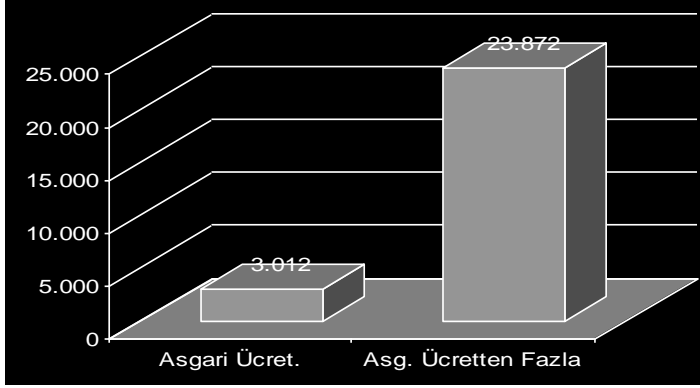
Kurumda çalışan işçilerin işsizlik sigortası ile işçi temini iş...

CSGB

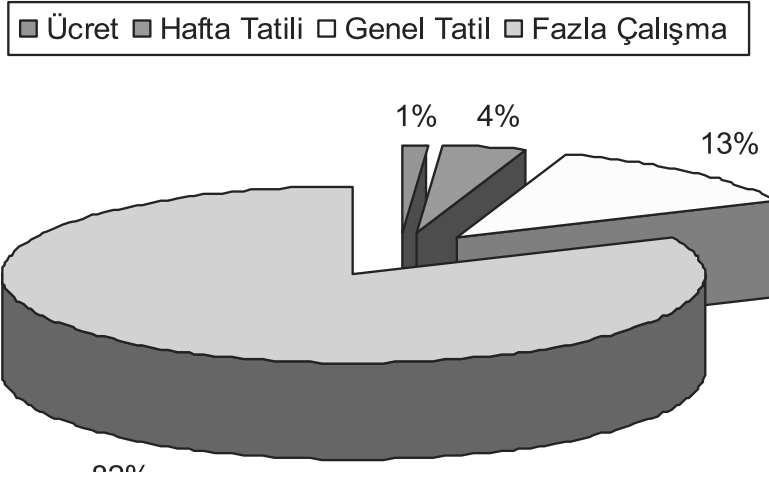
T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Tefli Kurulu Başkanlığı

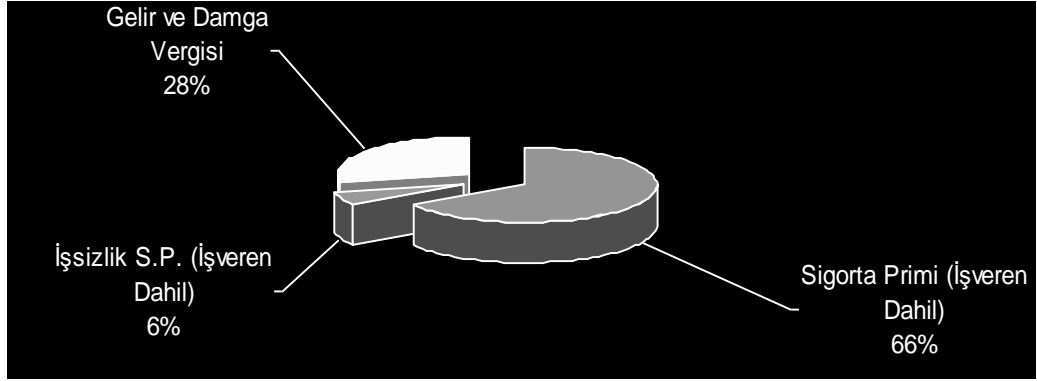

CSGB

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Tefli Kurulu Başkanlığı

arın
6.175.354,50
damga vergisi), %65

CSGB

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Teftiş Kurulu Başkanlığı

. dan

varıda tespit edilen m

Sıra No	Yukarıdaki Madde No (İSÇ)	Ceza Tetikleyici	Yaptırım	Cezanın Miktarı	İşyeri Sayısı
1	63	104	Çalışma Sürelerine Aykırılık	17.810,00	16
	63	104	İşçilerin kesintisiz dinlenme sürelerinin 12 saatin altında kalması,	7.791,00	7
2	41	102/c	Fazla Çalışma Ücretini Ödememe	1.200.433,00	30
3	41	102/c	Fazla Çalışma Onayı Almama	438,00	1
4	32,47	102/a	Genel Tatil Çalışma Ücreti Ödememe	214.424,00	7
5	32	102/a	Ücret Ödememe	1.464.412,00	25
6	8	99/b	İş Sözleşmesi Vermeme	8.478,00	2
7	32	102/a	Elden Ücret Ödeme	35.572,00	6
8	71	104	Çocuk ve Genç İşçilerin Ulusal Bayram ve Genel Tatil Günlerinde Çalıştırılması	1.113,00	1
9	46	102-c	Hafta Tatili Çalışması Ödememe	21.024,00	4
10	68	104	Ara Dinlenmesini Eksik Kullandırma	3.339,00	3
11	3	98	Muvazaa	61.635,00	5
12	37	102/b	Ücret Hesap Pusulası Vermeme	443,00	1
	Toplam			3.036.912,00	

Sıra No	Yürürlük Maddesi	Ceza Maddesi	Etil	Uygulan	
				Ceza Miktarı	İşçi Sayısı
1	4	21	İzinsiz Yabancı Uruklu Çalışması/Bağımsız	14.790,00	2
2	4	21	İzinsiz Yabancı Uruklu Çalışması/Bağımlı İşçi	88.254,00	144 işçi
3	4	21	İzinsiz Yabancı Uruklu Çalıştırma/İşveren	1.541.071,00	93
4	18	21	İşe Başlama Bildirmeme	308,00	1
	Toplam			1.644.423,00	

4857 Sayılı Kanuna Göre	3.036.912,00 TL
4817 Sayılı Kanuna Göre	1.644.423,00 TL
Toplam	4.681.335,00 TL

Sıra No	Yükümlülük Mad.	Cezai Mad.	Fiyat	Yapılan İşlem				
				Kıyım İhtiva Ettiği Miktar		İhtiva Ettiği Miktar		
				İşçi Sayısı	İşçi Sayısı	SGKB	Maliye	Diğer
1	5510	102	Fazla mesai ücretlerine hak kazanılmasının tespiti ve Aylık Prim ve Hizmet Belgeleri-nin kanunda öngörülen sürede ve şekilde verilmemesi.	1	3	3		
2	5510/80		Fazla çalışma ve genel tatil ücretlerini tahakkuk yok	14	1670	14		---
3	5510/8		Sigortasız işçi çalıştırma	73	378	73	3	
4	4447-51-d		Belirsiz süreli çalışmayı belirli süreli göstererek işsizlik sigortasından faydalanma.	1	40	1		
5	4817-04	21	İzinsiz yabancı uyruklu çalıştırma	66	209			66
Toplam				155	2300	91	3	66

T.C. ÇALI MA VE SOSYAL GÜVENL K BAKANLI I
Tefti Kurulu Ba kanlı Ő Ő

3.

3. BÖLÜM

Katılımcı Sayısı		Konular	İstaitiş Yürütülen Kurumlar	Yer	Saat
İşçiler	İşverenler				
60	91	-Fazla Mesainin Yarattığı Olumsuz Etkiler -Çalışma Süreleri -Genel Tatil Çalışması -Hafta Tatili Çalışması -Yabancı Uyruklu İstihdamı	Alanya Turistik İşletmeciler Derneği	Alanya	4 Saat
5	20	-Fazla Mesainin Yarattığı Olumsuz Etkiler -Çalışma Süreleri -Genel Tatil Çalışması -Hafta Tatili Çalışması -Yabancı Uyruklu İstihdamı	Belek Turizm Yatırımcıları Birliği	Belek	4 saat
	45	-Duygusal Emek -İş Süreleri	Antalya Sanayi ve Ticaret Odası	Antalya	3 saat
23	61	-İş Teftiş Kurulu Başkanlığının Yeni Denetim Stratejileri, Önleyici Denetim Yaklaşımı ve Projelendirilmiş Denetimlerin Amacı ve Hedefleri -Genç İşçilere ve Kadın İşçilere Özel Çalışma Koşulları -Çalışmadan Ücrete Hak Kazanılan Durumlar -İş Kanunu'nda Alt İşverenlik İlişkileri, -4817 Sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunda Yer Alan Yükümlülükler -Çocuk İşçi, Genç İşçi ve Stajyer Çalıştırma Esasları ve İşverenlerin Sorumlulukları	Marmaris Ticaret Odası Güney Ege Tur. Otl. Ve İşl. Birliği	Marmaris	3 saat

CSGB

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Teftiş Kurulu Başkanlığı

CSGB

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Teftiş Kurulu Başkanlığı

CSGB

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Teftiş Kurulu Başkanlığı

Kararın Adı	İçerik	İli
-------------	--------	-----

Belediye Başkanlığı

CSGB

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Teftiş Kurulu Başkanlığı

Tarih	Haberin Yayınlandığı Gazete/TV/Dergi Adı	Haberin Başlığı
-------	---	-----------------

CSGB

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Teftiş Kurulu Başkanlığı

CSGB

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Teftiş Kurulu Başkanlığı

T.C. ÇALI MA VE SOSYAL GÜVENL K BAKANLI I
Tefti Kurulu Ba kanlı Ő Ő

4.

4.BÖLÜM

1- Antalya ilinde 70, Muğla ilinde 27 ve Aydın ilinde 9 olmak üzere toplam 106 otel işletmesine denetime gidilmiş ancak otellerde alt işletme verene uygunluk uygulamaları bulunması nedeniyle toplam 177 işletme verene nezdinde teftiş gerçekleştirilmiştir. Yapılan denetimlerde ulaşılan kişi sayısı 26.884'tür.

2- Denetimi söz konusu olan otellerin tamamı turizm tarife ve belge genelinde 5 yıldızlı otel işletmeleri olup, 3.000-80.000 m² alanına sahip işletmelerdir. İşletmelerin %26'si yılın bütün ayları geri kalanı boyunca mevsimlik olarak faaliyetlerini sürdürmektedirler.

3- Denetim yapılan 106 otelin tamamı sermaye şirketi olup, % 84'ü AŞ ve % 16'sı ise Ltd. ti. şeklinde kurulmuştur.

4- Yerlerinden 2'si 30 kişinin altında işçi çalıştırdığından 104 işyeri güvencesi kapsamına girmektedir. 50 kişinin altında işçi çalıştıran işyeri sayısı ise 4'tür. 100 ve üzeri işçi çalıştıran işyeri sayısı 92'dir.

5- Genel anlamda turizm çalışanlarının eğitim seviyelerinin düşük olduğu gözlemlenmiştir. 26884 kişinin %48'i ilköğretim %37'si ortaöğretim mezunudur. İlgili birimlerce turizm sektöründe kalite elaman çalıştırma gerekliliğinden sıkça bahsedilmesine rağmen çalışanların çoğunluğu ilköğretim mezunu ve sertifikasızdır.

6-Denetim kapsamında yer alan otellerden sadece 4'ünde toplu sözleşmesi uygulanmaktadır. Denetim yapılan illerde yatırımcı ve işletme belgeli toplam 1.535 otel olmasına karşın bunlardan sadece 9'unda toplu sözleşmesi uygulanması vardır.

7- Süreleri ile sınırlı olarak yapılan denetimlerde saptanan aykırılıklar daha çok ücret, fazla çalışma, hafta tatili, genel tatil, iş süreleri ve genel çalışma hükümlerinin uygulanmasında görülmektedir.

8- 4857 sayılı Kanununa aykırı davranan işyerlerine toplam 3.036.91 TL, 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkındaki Kanun uyarınca toplam 1.644.423,00 TL olmak üzere toplam, 4.681.335,00 TL tutarında idari para cezası uygulanması istenmiştir.

9- 155 işyeri için (otellerde faaliyet gösteren hamam-sauna, animasyon, deri, kuyum, marker vb. işyerleri dahil) 2.300 işyeri ilgilendiren konularda ilgili kurumlara ihbarlar yapılmıştır.

10- Teftiş kapsamındaki işyerlerinde çalışanların %12'si asgari ücretin %88'i asgari ücretin üzerinde ücret almaktadır. •Asgari ücretin üzerinde olarak belirtilen miktarların asgari ücretin biraz üzerinde ücretler olduğu tespit edilmiştir.

11- Denetimi söz konusu olan işletmelerin tamamında 10'un üzerinde işçi çalıştırdığından ücretler banka aracılığıyla ödenmektedir.

12- 247 izinsiz çalış an yabancı uyruklu çalış ması tespit edilmi tir.

Sektörde yabancı uyruklu çalış tirmaların yo un oldu u, bu yo unlu un da büyük bir kışmıñıñ kayış dış olarak kendini gösterdi i belirlenmi t

13- Tefti kapsamında i çilere toplam 8.992.124,00 TL ödeme yapılmı sa lanmış tır. Ödemeler toplamıñıñ fazla çalış ma, genel tatil ve hafta ta ücretleri ile aylık ücretler olu turmaktadır.

14- Denetim sonucunda kamuya toplam, 6.175.354,50 TL ge kaydedilmi tir. Tutarıñ % 66'sı sigorta primi, %28'i vergi (gelir vergisi , damga vergisi), %6'sı ise i sızlık sigortası priminden olu maktadır.

15- Denetim yapılan 106 i yerinden 98'inde i sürelerine aykırılıık (haft çalış ma süresine uymama, günlük çalış mañıñ ara dinlenmeleri dahil saat üzerinde olması) tespit edilmi , 75'inde iyile tirme sa lanmış tır.

CSGB

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Teftiş Kurulu Başkanlığı

mevsim

CSGB

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Teftiş Kurulu Başkanlığı

leri, yirmi
ak, yirmidört
enlenir. 4857 sayılı

CSGB

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Teftiş Kurulu Başkanlığı

...ni içeren ...
...an alt işver...

- Çalışma izni verilmesindeki uygulama kıştaslaşmş, tur operatörleri stajyer çalıştırma kriterlerini belirlemek üzere saha uygulayıcıları ile müfettişlerince detaylı bir rapor hazırlanması,
- Turizm sektöründeki sezonluk çalışmaları bölgelere başlı olarak 180-240 gün arasındadır. Bu nedenle, sezon başından sonraki her yıl turizm için de erli hale gelmektedir. Turizm belgeli işletmelerde ve turizme başlı yerlerinde çalışma izni için başvurulan yabancılara izin verilmesi ve izin başvurusu yapıldıktan itibaren yabancılara sigortalı olarak çalıştırılması,
- yerlerinde yapılan denetimlerde ibraz edilen çalışma izni belgelerinin ve Bakanlık şmşz Çalışma Genel Müdürlüğü ile konuyla ilgili yapılan yazışmaların doğruluğunun teyidi amacıyla, elektronik ortamda müfettişlere bu belge ve kayıtları görme imkanı sağlanması,

CSGB

T.C. ÇALIşMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIğI
Teftiş Kurulu Başkanlığı

nerin işe; 6

CSGB

T.C. ÇALIşMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIğI
Teftiş Kurulu Başkanlığı

A large area of the page is filled with horizontal lines, providing space for writing or recording information. The lines are evenly spaced and extend across most of the page width. There is a large black abstract shape in the bottom left corner.

ÇSGB

ÇALI MA ve SOSYAL GÜVENL K BAKANLI I

Tefti Kurulu Ba kanlı Ő
nönü Bulvarı No:42 B Blok
Kat:5 Emek / ANKARA

Tel : 0312 296 62 31
web : www.itkb.gov.tr
e-posta : isteftis@csgb.gov.tr

9 789754 1551846